

ДІАГНОСТИКА ВИРОБІТКУ МАЛИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК БАЗИ ЇХ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

© 2014 КУШНІРУК А. О.

УДК [658.5:69]:[005.2:338.3](045)

Кушнірук А. О. Діагностика виробітку малих будівельних підприємств як бази їх ефективного функціонування та економічної безпеки

Метою статті є оцінка рівня економічної безпеки групи малих будівельних підприємств, основним видом діяльності котрих є будівництво споруд. Запропоновано визначити рівень економічної безпеки будівельного підприємства шляхом зіставлення темпу зростання чистого прибутку до темпу зростання виробітку. Надано матрицю визначення рівня економічної безпеки будівельного підприємства, що ґрунтується як на зміні стану будівельного підприємства, так і на результатах його поточної діяльності. Представлена матриця розрізняє 12 можливих станів економічної безпеки будівельного підприємства. За результатами проведеного дослідження було встановлено, що виявлення взаємозв'язку та розробка економетричних залежностей між результатуючими показниками діяльності малих будівельних підприємств, з одного боку, та виробітком, з іншого, є недоцільними. Таке моделювання не дає достатньо високої репрезентативної оцінки для подальшого прогнозування.

Ключові слова: економічна безпека, мале будівельне підприємство, стан, матриця, виробіток, чистий прибуток.

Табл.: 4. **Формул.:** 3. **Бібл.:** 9.

Кушнірук Анастасія Олегівна – аспірантка, кафедра організації та управління будівництвом, Київський національний університет будівництва і архітектури (пр. Повітрофлотський, 31, Київ, 03680, Україна)

E-mail: elena_demusenko@mail.ru

УДК [658.5:69]:[005.2:338.3](045)

Кушнірук А. О. Диагностика выработки малых строительных предприятий как базы их эффективного функционирования и экономической безопасности

Целью статьи является оценка уровня экономической безопасности группы малых строительных предприятий, основным видом деятельности которых является строительство зданий. Предложено определять уровень экономической безопасности строительного предприятия путем сопоставления темпа роста чистой прибыли к темпу роста выработки. Представлена матрица определения уровня экономической безопасности строительного предприятия, которая основывается как на изменении состояния строительного предприятия, так и на результатах его текущей деятельности. Представленная матрица различает 12 возможных состояний экономической безопасности строительного предприятия. По результатам проведенного исследования было установлено, что выявление взаимосвязи и разработка эконометрических зависимостей между результатующими показателями деятельности малых строительных предприятий, с одной стороны, и выработкой, с другой, являются нецелесообразными. Такое моделирование не дает достаточно высокой репрезентативной оценки для дальнейшего прогнозирования.

Ключевые слова: экономическая безопасность, малое строительное предприятие, состояние, матрица, выработка, чистая прибыль.

Табл.: 4. **Формул.:** 3. **Библ.:** 9.

Кушнірук Анастасія Олегівна – аспірантка, кафедра організації та управління будівництвом, Київський національний університет будівництва і архітектури (пр. Воздухофлотський, 31, Київ, 03680, Україна)

E-mail: elena_demusenko@mail.ru

UDC [658.5:69]:[005.2:338.3](045)

Kushniruk A. O. Diagnosis of Work Output in Small Construction Enterprises as the Basis for their Effective Functioning and Economic Security

The aim of this article is evaluation of the level of economic security of small construction enterprises whose main activity is construction of buildings. It has been suggested to determine the level of economic security of construction enterprise by comparing the growth rate of net profit to the growth rate of work output. A matrix of defining the level of economic security of construction enterprise has been presented, which is based on both the change of status of construction enterprise, and the results of its ongoing activities. The presented matrix distinguishes between 12 possible states of economic security for a construction enterprise. On results of the study has been determined, that identifying the relationship and elaboration of econometric dependencies between the resulting indicators of performance of small construction enterprises and the work output are not feasible. Such modeling does not produce a sufficiently high representative estimates for future forecasting.

Key words: economic security, small construction enterprise, state, matrix, work output, net profit.

Tabl.: 4. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 9.

Kushniruk Anastasia O. – Postgraduate Student, Department of Organization and Construction Management, Kyiv National University of Construction and Architecture (pr. Povitroflotsky, 31, Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: elena_demusenko@mail.ru

Сучасні умови господарювання в усьому світі, та Україні зокрема, вимагають від керівництва господарюючих суб'єктів розуміння того факту, що успішне функціонування підприємства можливе лише за умови забезпечення його економічної безпеки. Створення таких умов господарювання, за яких підприємство зможе розвивати свою діяльність, нарощуючи обсяг прибутку та забезпечуючи працівників достойними умовами праці, певною мірою можна вважати станом економічної безпеки підприємства.

Сучасні науковці-економісти в останні роки значну увагу приділяють такому поняттю, як економічна безпека суб'єктів господарювання. Для будівельних

підприємств таке поняття є малознайомим і недостатньо вивченим. Дослідженню питань економічної безпеки будівельних підприємств присвячені роботи Федосової О. В. [1], Молоді О. О. [2], Микитася М. В. [3], Лагутіної З. В. [4], Мігус І. П. [5], Андрієнка В. М. [5] тощо. Більшість науковців, котрі досліджують поняття економічної безпеки, лишають поза увагою такий чинник ефективності діяльності підприємства, як продуктивність праці [6]. Між тим, показники продуктивності праці та виробітку є одними з тих, що дозволяють оцінити ефективність діяльності підприємств, у тому числі й будівельних.

На нашу думку, оцінка рівня економічної безпеки обов'язково повинна враховувати динаміку рівня про-

дуктивності праці з урахуванням інших фінансових показників діяльності суб'єкта господарювання. Тобто, рівень економічної безпеки будівельного підприємства може бути виражений як:

$$K_{EB} = f(ПП; \Phi), \quad (1)$$

де $ПП$ – показники продуктивності праці будівельного підприємства або їх динаміка;

Φ – фінансові показники діяльності досліджуваного будівельного підприємства.

Рівень економічної безпеки будівельного підприємства пропонуємо визначати відношенням темпу зростання чистого прибутку до темпу зростання виробітку:

$$K_{EB} = I_{ЧП} / I_B, \quad (2)$$

де K_{EB} – коефіцієнт економічної безпеки будівельного підприємства;

$I_{ЧП}$ – індекс темпу зростання чистого прибутку будівельного підприємства;

I_B – індекс темпу зростання виробітку будівельного підприємства.

Темп зростання чистого прибутку та виробітку будівельного підприємства визначається співвідношенням фактичного чистого прибутку (виробітку) в поточному році до відповідного показника в попередньому році. Цілком логічно, що бажаним для ефективної діяльності будівельного підприємства є темп зростання як чистого прибутку, так і виробітку, котрий більший за 1. Тобто, результат поточного року є кращим порівняно з попереднім.

Разом із тим, темп зростання чистого прибутку повинен перевищувати темп зростання продуктивності праці. Лише виконання такої умови дозволить досягти синергетичного ефекту в діяльності будівельного підприємства та збільшити рентабельність виробничого процесу на підприємстві. А саме, незначне підвищення рівня виробітку повинно сприяти більшому зростанню чистого прибутку на будівельному підприємстві. У протилежному випадку, якщо тенденція зростання виробітку буде повільніша порівняно з темпом зростання чистого прибутку, через кілька періодів це може призвести до отримання збитків в організації, що є не просто небажаним, але і недопустимим, якщо підприємство хоче займати значну та стабільну нішу в галузі.

Методом графічного аналізу може бути встановлено, що модель може містити незалежні змінні, вплив котрих проявляється не миттєво, а з деяким часовим запізненням (лагом).

Особливістю таких моделей є наявність в них лагових змінних, тобто змінних, узятих у попередній момент часу. Тобто, на рівень економічної безпеки будівельного підприємства в поточному періоді впливають показники діяльності будівельного підприємства та виробіток не лише в поточному періоді, але і в попередньому (попередніх) періоді (періодах).

Проміжок часу між зміною значення деякої пояснюючої змінної та зміною значення залежної змінної моделі називається часовим лагом [7].

Цілком логічно, що при кількісному вимірюванні зв'язку між такими показниками як пояснюючі змінні

використовуються не тільки поточні значення змінних, але й деякі попередні за часом значення, а також і сам час. Моделі такого типу називаються динамічними. У свою чергу, змінні, вплив яких на ендогенну змінну моделі характеризується деякими запізненнями, називається лаговими змінними [7]. У модель може входити не одна лагова змінна, а відразу декілька.

Планування діяльності будівельного підприємства неможливе без ретроспективного аналізу його діяльності. У ході такого аналізу необхідно звернути увагу на динаміку показника економічної безпеки.

Виходячи із запропонованої формули (2) визначення рівня економічної безпеки будівельного підприємства, сам коефіцієнт є безрозмірним і фактично не має меж свого коливання. Але може мати бажаний діапазон. Розглянемо можливі варіанти.

Спершу проаналізуємо можливі зміни індексу зростання виробітку. Даний показник не може бути від'ємним, оскільки він визначається за однією із формул:

$$I_B = B_t / B_{t-1} \quad (3)$$

або

$$I_B = I_{BP} / I_{\text{Ч}}. \quad (4)$$

Свідченням того, що індекс зростання виробітку є додатним значенням, є формула (4). Оскільки ані виручка, ані чисельність персоналу не можуть бути не додатним значенням, їх зміна теж не може бути від'ємною, то й частка від ділення цих двох показників не може бути від'ємним значенням.

Темп зростання чистого прибутку може бути як додатним, так і від'ємним значенням. Але дана ситуація є доволі неоднозначною, оскільки одне й те саме значення темпу зростання чистого прибутку може свідчити в одній ситуації про зростання прибутку, а в іншій – про зростання збитків. Але в ході математичних обчислень знак може втрачатися. Так само, якщо темп зростання чистого прибутку є від'ємним, це в одній ситуації може свідчити про отримання збитків у поточному періоді по відношенню до попереднього, а в іншій – про отримання прибутку в поточному періоді, котрий слідував за збитковим.

Тому розроблення єдиної системи заходів і підтримки високого рівня економічної безпеки вимагає індивідуального підходу фактично в кожній окремо взятій ситуації. Узагальнено, можна розробити матрицю, котра б вміщувала б в себе 12 можливих комбінацій зміни темпів зростання чистого прибутку та виробітку. Таку матрицю представлено у вигляді *табл. 1*.

Охарактеризувати стан будівельного підприємства залежно від темпу зростання чистого прибутку та виробітку одним або кількома словами неможливо. Кожен стан вимагає більш детальної характеристики.

Далі дослідимо вплив виробітку на окремі показники господарської діяльності окремих груп будівельних підприємств. А саме: малих будівельних підприємств, основним видом господарської діяльності згідно з КВЕД є будівництво будівель.

У відповідності до чинного законодавства, а саме: ст. 55 Господарського кодексу України [8] «... суб'єктами малого підприємництва є:

Матриця визначення стану економічної безпеки будівельного підприємства

Темп зростання чистого прибутку \ Темп зростання виробітку	$0 > I_{чп}$	$1 \geq I_{чп} \geq 0$	$I_{чп} > 1$
якщо $ЧП_t > 0$			
$1 \geq I_B \geq 0$	Нестабільний стан	Спад виробництва	Стійкий стан
$I_B \geq 1$	Стан виходу з кризи	Відносно стійкий стан	Абсолютно стабільний стан
якщо $0 \geq ЧП_t$			
$1 \geq I_B \geq 0$	Критичний спад виробництва	Кризовий стан	Катастрофічний стан
$I_B \geq 1$	Перехідний	Відносно кризовий стан	Критичний стан

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;
- юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України...».

За даними Держстату України [9], у 2013 р. у будівельній галузі на підприємствах, що віднесені до категорії малих, зайнято більше 51,5% усіх працівників галузі, а обсяг реалізованої продукції такими підприємствами перевищує 39%. Тобто, саме цю категорію підприємств можна вважати основою будівельної галузі, її фундаментом. Тож, вибір для дослідження малих будівельних організацій є не випадковим.

Як зазначалося вище, основним видом діяльності досліджуваних будівельних організацій є будівництво житлових і нежитлових будівель (КВЕД 41.20). Кількість будівельних підприємств, для яких даний вид діяльності був основним у 2013 р., складав 56,6%. А обсяг реалізованої продукції склав 80881,6 млн грн, що складає 57,3% від загальної реалізованої продукції підприємств будівельної галузі. Даний вид економічної діяльності, згідно з КВЕД-2010 [9] включає:

- будівництво всіх типів житлових будівель (одноквартирних будівель, багатоквартирних будівель, у т. ч. багатопверхових);
- будівництво всіх типів нежитлових будівель (будівель для промислового використання, наприклад, фабрик, заводів, майстерень, складальних цехів тощо; лікарень, шкіл, офісних будівель; готелів, магазинів, торговельних пасажів, ресторанів; будівель аеропортів; критих спортив-

них комплексів; гаражів, у т. ч. підземних; складів; будівель релігійного призначення);

- монтаж та установлення збірних конструкцій на будівельних майданчиках (незалежно від того, чи є ці конструкції власного виготовлення);
 - реконструкцію, реставрацію та ремонт житлових будівель.
- А не включає даний вид економічної діяльності:
- будівництво промислових споруд, крім будівель;
 - архітектурні та інженерні роботи;
 - надання послуг з управління проектами, пов'язаними з будівництвом.

У табл. 2 представлено інформацію щодо результатів господарської діяльності на окремих малих будівельних підприємствах з основним видом економічної діяльності 41.20 – будівництво будівель.

На основі даних табл. 2 здійснено спробу визначити узагальнені моделі функціонування малих будівельних підприємств і встановити зв'язок між виробітком та основними показниками діяльності та розвитку даних будівельних організацій. У табл. 3 представлено узагальнені моделі функціонування.

Отримані залежності вказують на те, що єдиної моделі функціонування для малих будівельних підприємств запропонувати неможливо. Тобто кожне підприємство має свої особливості функціонування, а відтак, і свої моделі для розрахунку тих чи інших параметрів діяльності організації. Однак варто зауважити, що отримані залежності, котрі відображають зв'язок між виробітком і показниками діяльності будівельних підприємств у тому самому періоді, все ж мають вищу репрезентативну оцінку порівняно із залежностями, які мають лагову зміну.

На основі даних табл. 2 розрахований рівень економічної безпеки вказаних підприємств за формулою (2) у період 2010 – 2013 рр. Результати відповідних розрахунків представлено в табл. 4.

Отримані результати засвідчують відсутність єдиної спільної тенденції до зміни чистого прибутку та виробітку на малих будівельних підприємствах. Так, на першому підприємстві виробіток у 2011 та 2012 рр. зростав швидшими темпами порівняно з чистим прибутком (збитком). У 2013 р. на підприємстві відчувалося значне

Таблиця 2

Показники господарської діяльності окремих малих будівельних підприємств

№ підпр.	Рік	Чистий дохід	Чистий прибуток	Власний капітал	Собівартість	Валюта балансу	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт фінансової стійкості	Нетто-прибутковість власного капіталу	Середньо-облікова кількість штатних працівників	Відпрацьовано люд.-год. за рік	Виробіток
1м	2009	4711,0	655,2	2043,0	2439,1	3330,4	2,041401	1,586919	0,320705	59	114937	79,84746
	2010	8637,3	1509,9	3574,4	5470,2	4534,6	3,640596	3,722558	0,422421	116	204866	74,45948
	2011	4981,3	-288,7	3285,7	4682,1	3941,9	4,783907	5,007162	-0,08787	39	75176	127,7256
	2012	5450,2	179,7	3465,4	5154	3743,6	8,891445	12,45651	0,051855	36	69359	151,3944
	2013	7923,0	729,7	4195,1	6349,6	5428,5	6,898574	3,401249	0,173941	30	58392	264,1
2м	2009	24922,3	-1339,3	59,1	20641	5175,5	0,739035	0,011551	-22,6616	71	133104	351,0183
	2010	8740,5	778,2	837,3	5470,2	1727,4	0,488821	0,940681	0,929416	205	211247	42,63659
	2011	6392,7	49,5	886,8	6231,7	1700	0,560379	1,090507	0,055819	60	61603	106,545
	2012	2825,6	40,6	927,4	2710,2	1517,5	0,39756	1,571598	0,043778	50	62601	56,512
	2013	4780,0	16,6	944,0	4564,8	1837,9	0,651974	1,056047	0,017585	52	62474	91,92308
3м	2009	7158,0	301,0	3756,0	6360	5104	2,740356	2,78635	0,080138	84	55606	85,21429
	2010	6444,0	142,0	3898,0	5514	5945	2,255496	1,90425	0,036429	205	208903	31,43415
	2011	6780,0	278,0	4106,0	5837	5189	3,610342	3,79132	0,067706	33	57360	205,4545
	2012	3132,8	119,4	2890,1	2347,1	3859,5	2,901795	2,981329	0,041313	18	32505	174,0444
	2013	1602,4	23,5	1811,8	1299,2	2579,5	2,295949	2,360036	0,012971	7	11945	228,9143
4м	2009	1880,0	-800,0	652,0	2680,0	3368,0	30,80769	0,240059	-1,22699	141	25968	13,33333
	2010	2785,0	-646,0	6,0	3431,0	2405,0	0,40107	0,002501	-107,667	273	81553	10,20147
	2011	3123,0	4,0	-26,0	3001,0	2300,0	0,497041	-0,01118	-0,15385	54	42640	57,83333
	2012	2333,0	25,0	-20,0	2039,0	2938,3	0,625968	-0,00676	-1,25	16	15723	145,8125
	2013	1840,2	-18,5	-1,0	1590,2	2355,0	0,514326	-0,00042	18,5	15	13576	122,68
5м	2009	9226,0	-96,0	569,0	6098,0	2983,0	0,985915	0,235708	-0,16872	50	95589	184,52
	2010	11497,0	-46,0	523,0	11123,0	3561,0	0,982225	0,172153	-0,08795	249	381942	46,17269
	2011	6340,0	-58,0	495,0	6065,0	4202,0	1,008632	0,133531	-0,11717	51	89536	124,3137
	2012	7566,0	1,0	496,0	7107,0	4769,0	1,036274	0,116078	0,002016	46	84264	164,4783
	2013	4767,0	-56,0	440,0	4598,0	5385,0	1,038625	0,088979	-0,12727	23	42008	207,2609

Моделі функціонування групи малих будівельних підприємств

Тип залежності	Розрахункова формула	Множинний R	R-квадрат	Нормований R	Похибка
$f(B_t) = ЧД_t$	$2829 + 27,036 \times B$	0,48	0,231	0,197	4211
$f(B_t) = СВ_t$	$2660,93 + 21,056$	0,455	0,207	0,172	3514,82
$f(B_t) = ВК_t$	$1344,133 + 1,973 \times B$	0,1072	0,0115	-0,0315	1560,98
$f(B_t) = ВБ_t$	$2749,24 + 6,719 \times B$	0,4176	0,174	0,138	1247,02
$f(B_t) = Кпл_t$	$4,8307 - 0,0127 \times B$	0,173	0,03	-0,0123	6,1685
$f(B_t) = Кфін.см._t$	$1,3215 + 0,004 \times B$	0,125	0,0157	-0,02711	2,705
$f(B_t) = НПВК_t$	$-10,0179 + 0,0437 \times B$	0,1637	0,027	-0,0155	22,48
$f(B_{t-1}) = ЧД_t$	$4409,37 + 8,85 \times B$	0,269	0,0724	0,021	2647,28
$f(B_{t-1}) = СВ_t$	$4429,55 + 2,684 \times B$	0,095	0,0091	-0,046	2342,16
$f(B_{t-1}) = ВК_t$	$1584,25 + 0,4703 \times B$	0,024	0,00059	-0,055	1623,78
$f(B_{t-1}) = ВБ_t$	$3581,465 - 0,766 \times B$	0,044	0,0019	-0,053	1448,72
$f(B_{t-1}) = Кпл_t$	$1,999 + 0,0016 \times B$	0,054	0,0029	-0,0525	2,428
$f(B_{t-1}) = Кфін.см._t$	$1,863 + 0,0016 \times B$	0,044	0,0019	-0,0535	2,985
$f(B_{t-1}) = НПВК_t$	$-14,674 + 0,092 \times B$	0,302	0,091	0,041	24,137

Джерело: розроблено автором.

Таблиця 4

Рівень економічної безпеки малих будівельних підприємств

Рік	1 М			2 М			3 М			4 М			5 М		
	$I_{ЧП}$	I_B	$K_{ЕБ}$	$I_{ЧП}$	I_B	$K_{ЕБ}$	$I_{ЧП}$	I_B	$K_{ЕБ}$	$I_{ЧП}$	I_B	$K_{ЕБ}$	$I_{ЧП}$	I_B	$K_{ЕБ}$
2010	2,30	0,93	2,47	-0,58	0,12	-4,78	0,47	0,37	1,28	0,81	0,77	1,06	0,48	0,25	1,91
2011	-0,19	1,72	-0,11	0,06	2,50	0,03	1,96	6,54	0,30	-0,01	5,67	-0,001	1,26	2,69	0,47
2012	-0,62	1,19	-0,53	0,82	0,53	1,55	0,43	0,85	0,51	6,25	2,52	2,48	-0,02	1,32	-0,01
2013	4,06	1,74	2,33	0,41	1,63	0,25	0,20	1,32	0,15	-0,74	0,84	-0,88	-56,0	1,26	-44,4

зростання чистого прибутку та виробітку у фактичному вираженні, а як наслідок – і високий рівень економічної безпеки підприємства. Стан підприємства у 2013 р. може бути визначений як абсолютно стабільний.

Друге підприємство, що досліджується, демонструвало значне скорочення чистого прибутку в 2011 р. порівняно з 2010 р. У наступні 2012 і 2013 рр. чистий прибуток підприємства теж знижувався. При цьому виробіток не мав єдиної тенденції до зміни. У 2010 та 2012 рр. він знижувався порівняно з попереднім роком, а у 2011 та 2013 рр. – зростав. Рівень економічної безпеки даного підприємства зростав у період 2010 – 2012 рр., а у 2013 році спостерігалось значне зниження досліджуваного показника. Таким чином, стан 2-го малого будівельного підприємства за результатами 2013 р. може бути визначений як відносно стійкий.

У результаті аналізу господарської діяльності третього малого будівельного підприємства його стан у 2013 р. був визначений як відносно стійкий. До того ж, це єдиний суб'єкт господарювання, що не отримував збитків за аналізований період.

Стан четвертого малого будівельного підприємства характеризувався критичним спадом виробництва у 2013 р. З огляду на таку ситуацію менеджери мають негайно розробити ряд заходів щодо стабілізації даного

підприємства у своїй ніші. Стан п'ятого малого будівельного підприємства можна було визначити як перехідний. При достатньо високому зростанні виробітку відбувається спад чистого прибутку підприємства. Це повинно служити додатковим фактором аналізу поточної господарської діяльності даного будівельного підприємства.

Оцінка рівня економічної безпеки e , з одного боку, завершальним етапом діагностики стану підприємства, а з іншого – початковим елементом визначення стратегії та тактики підприємства на будівельному ринку.

ВИСНОВКИ

Ефективна діяльність малих будівельних підприємств без виявлення рівня їх економічної безпеки та ретроспективного аналізу фактично неможлива. На нашу думку, оцінка рівня економічної безпеки будівельного підприємства буде неповною без урахування динаміки виробітку досліджуваного суб'єкта господарювання. Не менш важливим є виявлення зв'язку між певними показниками діяльності окремого будівельного підприємства або їх групи та показниками виробітку або трудомісткості.

Оцінка рівня економічної безпеки будівельного підприємства відбувається шляхом зіставлення темпу зростання чистого прибутку до темпу зростання виробітку. Розроблення єдиної системи заходів і підтримки

високого рівня економічної безпеки вимагає індивідуального підходу фактично в кожній окремо взятій ситуації. Узагальнена матриця вміщує в себе 12 можливих комбінацій зміни темпів зростання чистого прибутку та виробітку, залежно від яких визначається стан економічної безпеки будівельного підприємства в тій чи іншій ситуації. Характеристика стану будівельного підприємства залежно від темпу зростання чистого прибутку та виробітку вимагає більш детальної характеристики.

Оцінка рівня економічної безпеки п'яти малих будівельних підприємств і виявлення взаємозв'язку між результируючими показниками їх діяльності, з одного боку, і виробітком, з іншого, дозволило стверджувати, що розробка узагальнених моделей такого роду є недоцільною. Таке моделювання не дає достатньо високої репрезентативної оцінки для подальшого прогнозування. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Федосова О. В. Квазілінійне моделювання техно-економічних залежностей економічної безпеки будівельних підприємств Київщини / О. В. Федосова, О. О. Молодід // Теорія і практика будівництва. – 2011. – № 8. – С. 23 – 28.

2. Молодід О. О. Системний підхід при економіко-математичному моделюванні визначення економічної безпеки / О. О. Молодід // Ефективна економіка. – 2012. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>

3. Микитась М. В. Економічна безпека будівельного підприємства та її зв'язок з конкурентоспроможністю / М. В. Микитась // Будівельне виробництво. – 2012. – № 54. – С. 55 – 58.

4. Лагутіна З. В. Організаційно-структурні засади забезпечення економічної безпеки державних інвестицій в девелоперському управлінні будівництвом / З. В. Лагутіна // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. – 2010. – № 22. – С. 100 – 108.

5. Мігус І. П. Структура та основні елементи забезпечення економічної безпеки при управлінні безпекою праці на будівельних підприємствах / І. П. Мігус, В. М. Андрієнко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 1. – С. 213 – 219.

6. Кушнірук А. О. Підходи до оцінки економічної безпеки будівельного підприємства / А. О. Кушнірук // Будівельне виробництво. – 2012. – № 54. – С. 77 – 81.

7. Економетричні моделі динаміки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zavantag.com/docs/index-16240317.html?page=3>

8. Господарський кодекс України. Офіційний текст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.liga.gov.ua>

9. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Науковий керівник – Ушацький С. А., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри організації та управління будівництвом Київського національного університету будівництва і архітектури

REFERENCES

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

“Ekonometrychni modeli dynamiky” [Econometric models of dynamics]. <http://zavantag.com/docs/index-16240317.html?page=3>

Fedosova, O. V., and Molodid, O. O. “Kvaziliniine modelivannia tekhnno-ekonometrychnykh zalezhnostei ekonomichnoi bezpeky budivelnnykh pidpriemstv Kyivshchyny” [Quasi-linear

modeling of techno-dependency econometric economic security building enterprises of Kyiv region]. *Teoriia i praktyka budivnytstva*, no. 8 (2011): 23-28.

Kushniruk, A. O. “Pidkhydo do otsinky ekonomichnoi bezpeky budivelnogo pidpriemstva” [Approaches to evaluating the economic security of the construction firm]. *Budivelne vyrobnytstvo*, no. 54 (2012): 77-81.

Lahutina, Z. V. “Orhanizatsiino-strukturni zasady zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavnykh investytsii v developerskomu upravlinni budivnytstvom” [Organizational and structural principles of ensuring economic security of public investment in development of construction management]. *Shliakhy pidvysshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, no. 22 (2010): 100-108.

[Legal Act of Ukraine]. <http://www.liga.gov.ua>

Molodid, O. O. “Systemnyi pidkhid pry ekonomiko-matematichnomu modelivanni vyznachennia ekonomichnoi bezpeky” [Systematic approach to economic modeling to determine its economic security]. <http://www.economy.nayka.com.ua>

Mihus, I. P., and Andriienko, V. M. “Struktura ta osnovni elementy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pry upravlinni bezpekoiu pratsi na budivelnnykh pidpriemstvakh” [Structure and basic elements of ensuring economic security in the management of safety in the construction business]. *Biznes Inform*, no. 1 (2014): 213-219.

Mykytas, M. V. “Ekonomiczna bezpeka budivelnogo pidpriemstva ta ii zv'iazok z konkurentospromozhnistiu” [Economic security construction company and its relationship with competitiveness]. *Budivelne vyrobnytstvo*, no. 54 (2012): 55-58.